

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICÀ

REUS, DIMECRES 16 DE MAIG 1917

ANY XII

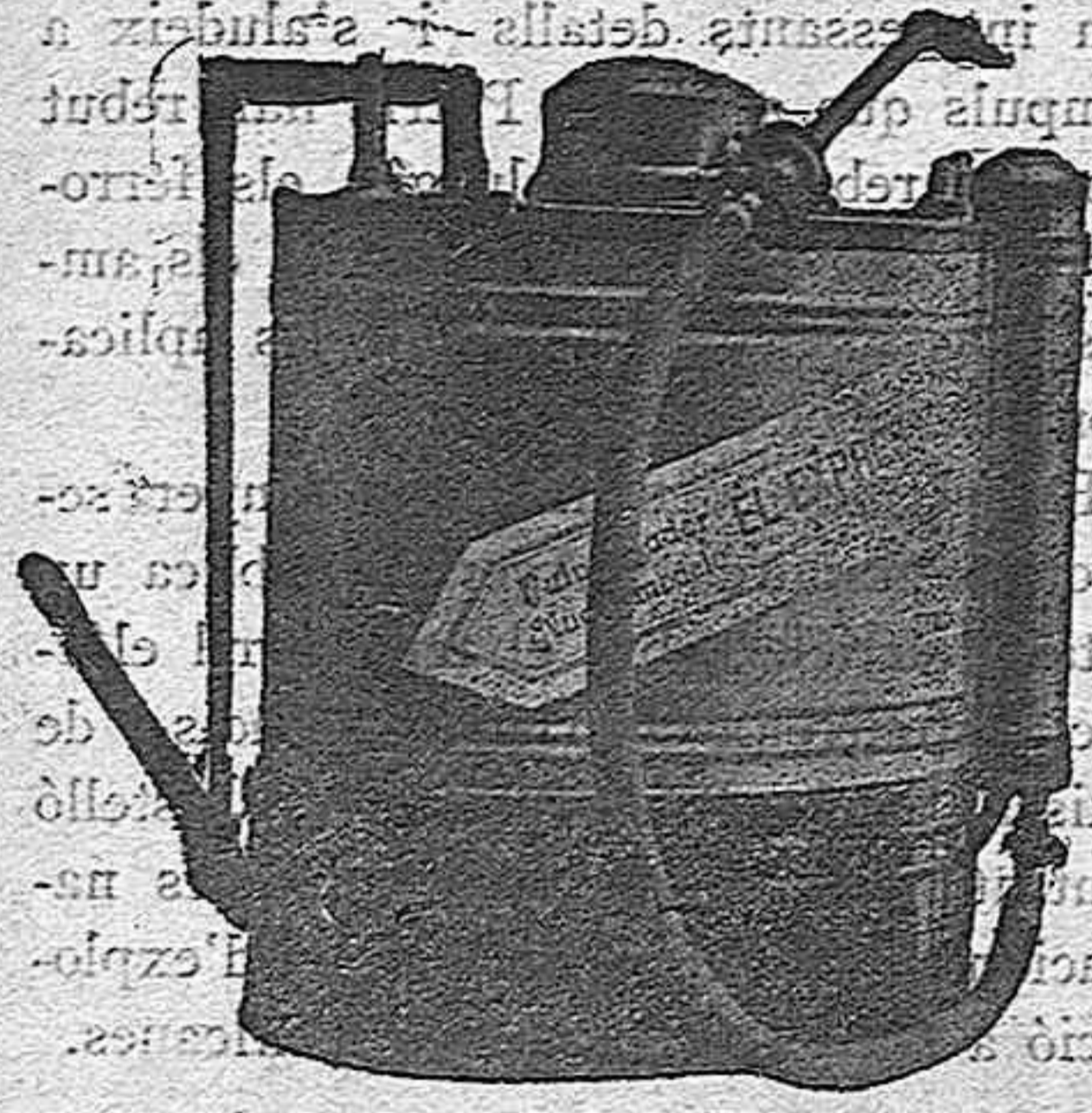
Preus de subscripció
REUS. Ptes. 1'50 al mes, 4'50 trimestre
Estranger « 9' »
Número solt 5 céntims
Anuncis segons tarifa

NÚM. 113

Gran Hotel de Londres

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb telèfon urbà i interurbà ••• Habitacions amb bany, dutxes i telèfon

Novíssim aparell per a SULFATAR

Construït de COURE ROIG

El que reuneix totes les ventatges de senzillesa en el mecanisme, resistència en el material i construcció esmerada.

VEURE L'ES A DQUIRIR-LO
Per a proves i detalls al seu constructor

JAUME SAGARRA, Sant Joan, 12 i 14-REUS

— VENDA I ARREGLO DE TOTS ELS SISTEMES —

Dr. S. GIL VERNET

METGE-CIRURGIÀ DE L'HOSPITAL DE STA. CREU.-EX PREPARADOR ANATÒMIC PER OPOSICIO DE LA FACULTAT DE MEDICINA
CIRURGIÀ MATRIU VIES URINÀRIES
ESPECIALITAT EN LA CURACIÓ DE LES HERNIES
Consulta de 6 a 9
BARCELONA.- Carrer Nou de Sant Francesc, 5, pral.- BARCELONA

Sidral PLANAS

(NOM PATENTITZAT)
PREMIAT AMB MEDALLES D'OR

EL MILLOR DE TOTS ELS REFRESCS EFERVESCENTS COEGUTS

Laboratori: Viladomat, 48.-BARCELONA

DIPOSITARIS UNICS PER A REUS

Srs. ROCA i RIBAS

Comentari

«Porque la entrada de España en la contienda mundial es anti-patriótica y contraria a nuestra dignidad, y el pueblo, antes que ir a la guerra, está preparado para ir a la revolución.»

(Del manifest elevat al Rei per les dames de la aristocràcia madrilenya, a favor de la neutralitat.)

El paragraf és edificant i gaire bé no necessita comentari.

Fins ara havien cregut que els encarregats de dirigir la política internacional, eren el rei amb els seus ministres responsables davant del Parlament; àrbitre suprem en la pau i en la guerra. Mes, qui fem les dames de la aristocràcia madrilenya, d'aquella aristocràcia que un jorri flagellà el Pare Coloma en la seva novel·la «Pequeñeces», reclamant veu i vot en la direcció de l'Estat i amenaçant no res menys que amb la guerra civil si hi ha qui s'atreveixi a desoir llurs imperatius manaments.

Moltes d'aquestes dames signataries del manifest—per a les quals són tots els nostres respectes—, devien ésser videntes quan embarcaven els xicots a milers per a enterrar-los a la manigua cubana; quan els patriotes corrien pels carrers cantant la marxa de Cadix; quan s'enviaven els batallons de reserves cap al Marroc a morir en el *Baranco del Lobo*. I segurament que aleshores no se'ls va ocórrer protestar, per considerar aitals campanyes altament patriòtiques.

Segurament si la temuda intervenció d'Espanya fos a favor dels Imperis Centrals, les aristocràtiques dames canviarien totalment de tò, i com l'Armandó Guerra, després d'oír el discurs de Maura, s'apressarien a obrir el sepulcre del Cid i oferirien a la patria el últim hombre i la última peseta.

L'actitud d'aquestes dames és perfectament comprensible. És l'esperit ancestral de la Castella conquistadora i

enemiga de totes les llibertats, que's revela en elles, presentant la perfecta co-munitat ideològica i sentimental que hi ha entre la Mittel Europa i la Mittel Espanya i l'anima de Prússia i la de Castella tenen moltes semblances.

Contra aquesta força dominadora, representada pels Habsburgs i els Hohenzollerns, contra aquesta força enemiga de la llibertat de les nacions, s'aixequen avui totes les democràcies.

Poden estar tranquils les signants del manifest: el poble espanyol no anirà a la revolució ni a la guerra, si no li fan anar per força. El poble espanyol fa temps viu anèmic d'ideals.

JEPUS.

LA GUERRA

RESUM DE LES OPERACIONS

A l'Artois els anglesos han avançat ses línies a les vores del Scarpa i han entrat en el poble Roëux després d'una lluita violentíssima. En els demés sectors del front occidental sols s'han registrat alguns contraatacs alemanys sense èxit.

En els demés fronts de batalla no han ocorregut fets d'importància.

LA SITUACIÓ A RUSSIA

Telegrafen de París que'l ministre de la Guerra rus, general Gontchikoff, ha dimitit, a causa de la situació, que amenaça la llibertat i l'existència de Rússia, sentint-se impotent per dominar la situació i assumir-ne les responsabilitats.

Segons els diaris, el general Korniloff, governador militar de Petrográd, també ha dimitit.

La premsa anglesa i francesa dedica especial atenció a la situació interna de Rússia.

El «Times» diu que si el vell règim tenia traidors que amenaçaven al país amb una fam artificial provocada i

que negociaven odiosament amb l'enemic, el nou règim té també traidors que volen acabar la guerra a tota costa i preparar per l'anarquia el triomf de la reacció. «An aquests traidors—afegeix—hi ha que arreglar-los els comptes algun dia.»

En «La Victoria» apareixen dos articles dedicats al mateix tema. En un, de ells Bianaimé repeteix casi textualment les anteriors paraules del «Times», i diu que la ma dels traidors que treballaven per Alemanya es veu en el moviment sediciós de les tropes en els carrers i en les desercions dels soldats russos, que marxen de les trinxeres en massa cap a ses ciutats nadiues.

Gustau Hervé, en un article, diu que encara que a risc d'alarmar a l'opinió, es creu obligat a explicar la situació difícil del Govern provisional rus i de la immobilitat, tant desastrosa per a la causa comú, de l'exèrcit rus. En sa opinió, la major dificultat no està en els exaltats de Petrográd, sino en els camperols.

No sab l'Hervé si és cert, com s'ha assegurat, que molts soldats russos creuen que's batien amb els anglesos. «Pero lo cert és—afegeix—que hi ha una simplicitat mental entre els russos, que els occidentals no comprenem bé; una simplicitat que'ls fa capaçs de les coses més inesperades, com, per exemple, les desercions en massa, de que's lamenten, pero sense assombrar-se molt, les autoritats militars russes. En aquestes condicions és fàcil comprendre lo que passa en l'ànima dels camperols russos davant l'anunci del repart de les terres.

De Petrográd telegrafen que durant una reunió dels delegats dels fronts, alguns han dit que'ls soldats russos fraternitzaven amb els alemanys i preguntaren quin criteri es devia seguir.

Un membre del Comitè d'obriers i soldats condemna aquesta actitud, dient que tot soldat que, per dir-ho així, fa la pau per separat amb l'enemic, causa un greu dany a la democràcia.

III Assemblea de la Lliga Esperantista de la Província de Tarragona

Diumenge, a dos quarts de set del matí, una trentena de *degesamiteanoj* de «Nova Semo, arribaren al Vendrell, i seguidament, acompanyats d'uns quants amables esperantistes d'aquella vila, ens dirigirem a visitar tot lo millor que encloou.

A les vuit i mitja entràrem al casal del magnífic Ajuntament, on ens rebé oficialment el senyor Alcalde saludant-nos i oferint-se en nom de la ciutat. Dipositàrem les banderes de les entitats esperantistes en el cetre del llarg balcó de la fatxada principal, que previament havien engalanat amb draps de bandera catalana, i ens despedirem de l'alcalde uns mes tard.

A les nou, el president de la Lliga Esperantista, mossen Josep Pàmies, celebrà missa a l'Església Parroquial.

A les deu, saludàrem als esperantistes de Barcelona i Vilanova i Geltrú; els qui, sabedors de la diada esperantista que amb motiu de l'anunciada assemblea anàvem a celebrar, venien a nosaltres per a juntar el seu al nostre entusiasme. Tots junts ens dirigirem al «Club de Sports» per a inaugurar l'Exposició Esperantista organitzada pels amics del Vendrell, amb força acert; ells reberen de tots els visitants sinceres felicitacions, prova palesa de la cura amb que fou organitzada i instal·lada.

A dos quarts de dotze, mossen Pàmies, en el saló d'actes de l'Ajuntament obria les tasques de la III assemblea de la Lliga Esperantista de la província. Després del discurs presidencial i de la lectura de les adhesions i de la memòria i l'estat de finances presentat pel senyor secretari-depositari, es discutiren dos esmenes presentades pel senyor Enric Agudé a l'article 4. art dels Estatuts, les que s'aprovaren després de discutides, amb una addició d'En Francesc Simó.

A proposta de la presidència s'acordà constés en acta el sentiment de la Lliga per la mort del malhaurat doctor Zamenhoff, autor de l'Esperanto.

El president de «Fraterco» explicà varies gestions que ell i els seus companys havien fet prop. dels de «Tarragona Esperantista». Presenta una proposició que raona, i a la que hi fan algunes consideracions els senyors Francesc Guàrdia i Pere Anguera.

El senyor Marcé exposa una idea del senyor Galcerán per a interessar als Ajuntaments i demés Corporacions oficials de Catalunya per a que subvencionin el projecte d'edició en Esperanto de «Terra Baixa», obra del genial autor Angel Guimerà, fill del Vendrell, a fi d'escampar-la profusament per tots els països civilitzats, per a fer-los capir una de les millors obres de nostres mestres.

El senyor Fernández-Zorrilla, alcalde d'aquella vila, invita als esperantistes que presentin una proposició en aquell sentit, a l'Ajuntament que presideix, oferint apoiar-la.

Després d'aprovar, per aclamació, altres proposicions presentades, els cent i tants assembleistes passaren a elegir el nou Consell Directiu de la Lliga Esperantista de la província de Tarragona, que ha quedat constituït com segueix: President, don Enric Agudé i Parés; Vis-president, el president de «Fraterco» (Vendrell); Consuls, Mossén Josep M. Dalmau (Falset) i senyoreta Maria Julià (Vendrell); Secretari-depositari, don Joan Vallvé Llavata; Consellers, don Pere Agudé i mossén Josep Pàmies (Argentera).

Es designa la ciutat de Valls per a celebrar-hi la IV Assemblea i s'acorda verificar una excursió a Riudecanyes, Escornalbou i Argentera el proper 2 de setembre prenent-hi part totes les societats esperantistes de la província.

Finalment el senyor Agudé en nom de l'Assemblea, aprofita l'oportunitat per a remercier al senyor alcalde i a la vila del Vendrell les atencions que ens

dispensaren i els hi demana per a ambdós un aplaudiment i una altre per als *gesamidaanoj* de Barcelona i Vilanova, que han vingut a ajudar-nos en les tasques d'una Assemblea provincial.

Seguidament s'ha celebrat la sessió i ens dirigirem a visitar la casa Mumbrú, que en obsequi nostre tenia arranjada una exposició de sos acreditats articles.

A la una en punt començà l'àpet curiósament servit per la Fonda del Comerç, amb assistència d'uns 90 comensals. Ens beguerem el xampany sense brindis per a poguer començar amb puntualitat la sessió necrològica que per a les tres hi havia anunciada en el Centre Industrial.

Amb puntualitat i després de saborejar el café amb que ens obsequiaren els amics de «Fraterco», començà la sessió necrològica en honor del Dr. Zamenhoff.

L'acte transcorregué felicíssim dins el següent ordre: El senyor Marcé, llegí unes quartilles del senyor Martorell, enaltint la personalitat del Mestre. El senyor Jané, parlà en nom de «Laboro kaj Kulturo». La senyoreta Saavedra de Vilanova, llegí una hermosa poesia en esperanto. En Jaume Vilalta, llegí un treball d'En Joan Vallvé, que no pogué assistir, i en el que s'elogia l'obra genial que concebí l'autor de l'Esperanto. La senyoreta Constantí, del Vendrell, llegí una poesia escrita en l'idioma internacional. El Sr. Guitart, llegí en nom de la «Universala Esperanta Asocio», unes quartilles dedicades al doctor Zamenhoff. En Pere Poch, de Vilanova, i Geltrú, llegí una poesia de «Vojjo» i sa traducció al català. En Francesc Simó, en nom de «Nova Semo», s'adhereix a les manifestacions de sentiment que s'han en l'acte i que són, diu, les que de tot cor sent l'entitat que representa i després d'atinats raonaments ens presenta el deure que tenim de perseverar constants per a assolir el bell triomf que mereix l'obra del eminent poliglota polac. La senyoreta Rosell, de Vilanova, llegí una molt bella poesia en Esperanto i una magnífica traducció de la mateixa en català, la que ns agrada tant, que li preguntarem el nom del traductor i ens contestà que era anònim, mes nosaltres, atrevits, la signàrem amb T. i E. R. La senyoreta Maria Julivert, de Vendrell, ens feu conèixer la justíssima traducció de la llarga lletra que'l Dr. Zamenhoff dirigí a un íntim seu, explicant-li amb molts i curiosíssims detalls com havia nascut en ell i havia desenrotllat i portat a terme l'idea d'un projecte de parla internacional. I s'acabà la sessió necrològica amb un discurs-resum que feu amb molta justícia mossèn Pamies i que merescé llargs aplaudiments, com tots els que s'havien tributat an els que l'havien precedit en l'ús de la paraula.

Seguidament començà la conferència que l'Enric Agudé explica sobre «Una llengua internacional en teoria i en practica». Saluda a la nombrosa i escullida concurrencia i dedica un record a la memoria del Mestre, tot glosant uns paragrafs del senyor Simó que havia oït a la vetllada tot just acabada de celebrar. Se lamenta de que a causa de marxar el tren molt d'hora no podrà ésser lo extens que voldria. Entra en el tema parlant-nos del concepte equivocat de certes gents al pensar que l'esperanto es vol que siga universal, quan el fi per a que ha sigut creat és el de internacional. Glosa conceptes de precursors d'un idioma internacional citant a Voltaire i a Leibnitz. Posa de relleu el progrés de les llengües vives i de llurs literatures el dia que s'oficialitzà l'esperanto i ens exposa la frase d'En Max Müller: «L'implantació d'una llengua internacional més senzilla que les parles naturals és raonable. Dels esforços en eix sentit l'esperanto en té la preferencia».

Manifesta que Catalunya li hauria de tenir un gran amor a l'esperanto, car ell és el medi de fer conèixer nostra literatura tant rica arreu del món; puig fins avui els pocs mèdis que han tingut els filòlegs estrangers per a aprendre nostra llengua, han fet que l'immensa majoria de traduccions que s'han portat a cab en idiomes que no són novo-lan-

tins, han sigut una desfeta dels nostres millors llibres.

Parla extesament de l'utilitat que l'esperanto està prestant en l'actual guerra mundial, i de la més gran, per no ésser guerrera, que prestarà en acabada la sagnanta conflagració que avui ompla de dol el món enter. I després de 40 minuts de parlar, extenen-se en amplis consideracions sobre els immensos beneficis que reportaria l'oficialització de l'esperanto, diu que s'ha de despendir contra la seva voluntat, puig faltant pocs minuts per a marxar el tren, és precis posar punt a la conferència que amb molt plaer seguiria desenrotllant. Llargs aplaudiments coronen el parlament del senyor Agudé, i acte seguit desfila la concurrencia molt satisfeta dels actes celebrats.

Ben depressa ens dirigirem a l'estació, acompanyats de bon nombre d'esperantistes que anaren a dir-nos adieu. Aquí com allí, signifiquem nostra coral felicitació als bons companys de «Fraterco» que amb tant acert han arranjat la III Assemblea de la Lliga Esperantista de la provincia.

Crònica obrera

DEL PRIMER CONGRÉS DEL TREBALL

Son nombrosíssimes les adhesions rebudes per al Congrés Català del Treball a Domicili que ha d'inaugurar-se en el Museu Social el proper dijous. Entre les últimament rebudes hi ha les de la Borsa del Treball, Junta de Protecció a l'Infancia, Junta d'Acció Catòlica, Escola de Puntetes i Federació Obrera Catòlica.

Han anunciat altres comunicacions els senyors Garcia Font, Granada, senyoreta Josepa Bassas i Lliga de Compravores.

Además, el general Marvá i el senyor Posada, de l'Institut de Reformes Socials han remés una interessant comunicació que serà llegida en la sessió inaugural.

CERCANT TREBALLADORS

L'inspector dels serveis dels carrils transpirenans i un representant de la empresa han dit al governador de Barcelona que tenen manca d'obriers, sens dubte per desconèixer aquests que en aquelles obres donen 4 pessetes de jornal mínim en les feines a l'aire lliure i 4.50 en les de foradades, cuidant la mateixa empresa de que les subsistencies es mantinguin als preus normals, com ho prova el fet de que el pa de 2 quilos sols costa i pesseta.

En l'actualitat necessiten 400 peons i es dona el cas lamentable de que, segurament per ignorancia, molts peons van a França on obtenen menys jornal, viuen amb més dificultats i agoten els seus recursos i es veuen impossibilitats de tornar.

El governador diu que així que va arribar, es va ocupar d'això amb el desig de solucionar-ho, com també dels altres conflictes obrers (cilindradors i constructors de pianos) a fi de conseguir que s'enteni la feina, apel·lant al bon sentit d'uns i altres.

Teatre Fortuny

DEBUT DE LA COMPANYIA

El passat dissabte i amb gran èxit debutà en el coliseu de la plaça de Prim la companyia d'òpera que dirigeix el mestre En Josep Sabater, posant-se en escena, amb tota propietat l'obra d'En Verdi «Aida».

El nombros públic que assistí a la vetllada premià amb entusiastes aplaudiments la labor realitzada pels artistes, tots en general, i d'una manera especial la de la soprano Berta Jullian, qui amb la seva esplèndida veu feu una *Aida* admirable, la de la gentil i simpática senyoreta Callao ja coneguda i justament aplaudida de nostre públic,

qui ens feu una *Amneris* amb tot l'acert i fortuna, i la dels senyors Marchi, Valls, Giralt, Fernández i Oliver, els quals estigueren acertats també en els seus papers respectivus.

L'orquestra, bastant nodrida, estigué acertada també, obligant-se, al final del segon acte, al mestre senyor Sabater a sortir al palc escènic a compartir els aplaudiments que's tributaren als artistes.

«SANSON e DALILA»

Al diumenge i amb la gran obra d'En Saint-Saens «Sanson e Dalila», feu son debut el tenor senyor Scampini.

La gran propaganda feta per l'empresa, arribant a l'augment de preu de les localitats, donà al públic l'impressió de que sentiria una verdadera notabilitat, quedant, si bé, no desil·lusionat, quelcom fret; puig el senyor Scampini no logrà entusiasmar a l'auditori, no obstant i la justesa indubtable amb que realitzà el seu comés.

Els demés artistes secundaren perfectament, sobressortint la senyoreta Callao a qui s'ovacionà, pel seu acert, en els pasatges més difícils de l'obra.

L'orquestra bé.

«IL TROVATORE»

Dilluns, amb «Il Trovatore», debutaren les tiples senyoretas Mauro i Darnis, que secundades pel reste de la companyia, portaren a terme amb discreció el seu comés, siguent també aplaudides.

L'orquestra i la presentació bé; si guent aplaudit el mestre senyor Sabater.

Informació

Escola de Viticultura i Enologia de Reus

Observacions Meteorològiques DEL DIA D'AHIR

	A les 9	A les 15
Baròmetre corregit a 0°	750.3	748.9
Termòmetre (Màxim)	Sol. 29.5	
Termòmetre (Mínim)	Ombra. 28.0	
Psicròmetre (Màxim)	13.7	
Psicròmetre (Mínim)	20.0	22.5
Humitat relativa de l'aire	17.0	16.4
Tensió del vapor acós.	73.9	54.0
ANEMÒ-Direcció del vent.	12.9	10.8
METRE Velocitat del vent.	0	0
Pluviòmetre	319.	147.
Evaporímetre	5.7	3.0
Estat del cel.	Kas	Ras

Tombola benèfica

Continuació de la llista de senyors donants de banos amb destí a la Tombola organitzada per la Junta de dames de la Creu Roja:

- D. Josep de Petinto.
  - D. Maria Vilanova, Vda. de Juncosa.
  - D. Carme Voltas de Barberá.
  - D. Laura González de Fuentes.
  - D. Paula Boule de Guardiola.
  - D. Ramón Mayner Socías.
  - D. Pau Jové Pons.
  - D. Francisca Güell Mercader.
  - Sreta. Teresa Ramón Carriga.
  - D. Nicolau Gausset i senyora.
  - D. Pere Barrufet i Puig.
  - D. Josepa Puig, Vda. de J. Prats.
  - D. Maria Jordi, Vda. Bertrand.
  - D. Enric Yzaguirre i senyora.
  - D. Josep Caixés i senyora.
  - D. Virginia Gorris de Puigoriol.
  - D. Ramón Fàbregas Pamies.
  - Sreta. Josepa Martí Font.
  - Sreta. Amalia Martí.
- (Continuará)

ESCRIPTORES

Por méritos de la alta caridad de la Sra. Baronesa de Torre-Arias.

Xenius.

Madrigal

Con un rayo de luna tengo escrito tu nombre sobre el mar, lo he besado las ondas una a una y es tu nombre tan bello que ninguna lo ha querido borrar.

P. Muñoz Seca.

Si's reunís nombre suficient de senyors regidors, aquesta nit l'Ajuntament celebraria sessió de primera convocatoria.

Ahir havien d'ésser enviats a les seves llars els soldats de quota de dues mil pessetes pertencients a l'últim reemplaç, per haver complert el primer període de servei.

En les extraordinaries sessions de cine que se celebraran avui al Kursaal de Reus, s'hi projectaran els 5 i 6 episodis de la pel·lícula de gran èxit «Lucile la hija del circo», quins episodis se titulen «De perill en perill» i «La reina dels lladres».

Saló de Sombreros de Lluïsa Morera

Carrer de Jesús, 12. — Reus

La duenya d'aquest establiment se complan en participar a les senyores, que en ell hi trobaran un extens i variat assortit en sombreros d'alta novetat, adaptació dels últims models de París.

Ha sigut aprovat el pressupost per a la redacció de l'expedient d'expropiació en el terme de Dosagües, amb motiu de la construcció del troç tercer de la carretera de Cambrils a la de l'Alcolea del Pinar a Tarragona.

De l'acreditada Sastreria i Confeccions Casa Pujol, establerta al carrer de Monterols, 37, amb sucursal a Lleida carrer Major, 60, hem rebut un elegant catàleg il·lustrat amb nombrosos figurins d'última novetat.

En el veí poble de Cambrils se preparen varis festejos amb ocasió de les fires que s'hi celebraran demà dijous, festivitats de l'Ascensió.

Crida forsa l'atenció del públic que passa per la plaça Mercadal, una tenda de robes fetes, que continuament ofereix articles de ganga.

Aquesta semana ha rebut un extens assortit de camises d'estiu per a home que per son bon gust i gran varietat de models, val la pena de passar pels *Magatzems Gisbert* i comprar-ne, abans de que s'acabi l'existencia.

La companyia d'òpera que actua en el Teatre Fortuny anuncia per a aquesta nit un programa selecte. Després de representar-se el primer acte de l'òpera del mestre Ponchielli «La Gioconda», es posarà en escena l'òpera en dos actes «Maruxa», del mestre Vives.

LA PUBLICIDAD

Se ven a la Plaça de Prim, núm. 3. Venda de periòdics de J. MARTÍ. REUS.

Un vapor de guerra francès anclat aquests dies al port de Tarragona ha portat la nova de que un vaixell anglés ha desembrat a Port-vendres 165 passatgers del vapor correu «Medjerda», tirat a fons el passat divendres.

Aixó fa concebre l'esperança, casi perduda al principi, de que no hagin sigut tantes les víctimes, i que tal vegada algun altre vaixell hagi recollit més nàufreges.

Xorisso de Vich marca GARRIGA

és sens dubte el millor per l'excel·lent qualitat de les carns amb que está elaborat.

De venda a Reus: Roca i Ribas, Joan Malet, Joaquim Llorens, Joan Cardona, Daniel Borrull, Salvador Sedó, Antón Coñellas, Ramón Rodón, Lluís Roca.

Avui, tarda i nit, la «Sala Reus» celebrarà sessions de cinematògraf.

El programa estarà compost tot de pel·lícules d'art.

La Direcció general d'Obres públiques ha adjudicat a don Josep Ferrer la subasta de les obres d'acopis per a la reparació dels kilòmetres 1 al 9 de la carretera de Valls a Igualada.

Ahir fou detingut i portat al quartell municipal un forero que viatjava en ferrocarril sense bitllet.

Banc de Reus de Descomptes i Préstams

Lloguer de Caixes de seguretat, per a títols, documents i objectes preciosos.

En les actuals circumstancies la hulla blanca ha evitat que el conflicte del carbó arribés a Espanya a termes angustiosos per a la economia nacional, reemplaçant a dit combustible, lo mateix en la industria general que en algunes necessitats domèstiques.

Es convenientíssim, doncs, favoreixer l'explotació de l'energia hidràulica per a cubrir el déficit de prop de 4 milions de tonalades de carbó a que s'eleva la diferencia entre el carbó que s'extreu de nostres mines i el que Espanya consumeix.

Acabem de llegir en el nombre 175 de la prestigiosa revista «Bérica» un article sobre dit tema i en el qual es donen interessants detalls i s'aludeix a l'impuls que a nostra Patria han rebut i poden rebre la metalúrgia, els ferrocarrils secundaris i estratègics i els amplis horitzons que s'obren a les aplicacions de la electricitat.

En el mateix nombre l'enginyer senyor Santandreu i Averly, publica un notable article sobre el ferrocarril elèctric, Montreux-Oberland Bernois, de Suïssa, i el professor senyor Castelló contina ses instructives i amenes narracions sobre els seus viatges d'exploració a través de les selves mexicanes.

TARTANES NOVES i USADES (Vegi's l'anunci en quarta pàgina)

Secció Oficial

Col·legi de Corredors de Comerç DE REUS

La Junta Sindical d'aquest Col·legi fa públic als efectes de l'article 98 del vigent Còdig de Comerç, que amb aquesta fetxa ha causat baixa en el mateix, a petició propia, el col·legiat don Eduard Recasens i Mercadé.

Reus 15 de maig de 1917.—El Síndic-President, J. Vallés Valldeví.

Centre de Lectura

Junta Directiva

En compliment de lo que disposen els articles 29 i 30 del vigent Reglament, se convoca als senyors socis del Centre de Lectura per a les eleccions que, per a la renovació de les Juntes Seccionals, Directiva i elecció de President, tindran lloc el dia 23 del present mes, de les 10 a les 11 de la nit.

Reus 10 de maig de 1917.—Per A. de la J. D.—El Secretari, Peré A. Savé.

Secció de Literatura i Idiomes

D'acord amb lo que disposen els Estatuts generals d'aquesta Societat, la Junta de la Secció ha acordat convocar eleccions ordinaries per al dia 23 de l'actual, de 10 a 11 de la nit, per a elegir els individus que han de desempenyar els càrrecs de: Vocal i Secretari de la Secció, i Delegat de la mateixa a la Directiva.

Lo que faig públic per a general coneixement.

Reus 13 de maig de 1917.—P. A. de la J. S.—El Secretari, Joan Vallvé.

Societat «El Circulo»

La Junta de Govern d'aquesta Societat, ha acordat oferir en arrendament el Teatre Circó i café anexe al mateix, per a lo que s'admeteran proposicions de contracte per al Teatre i café plegats o per a cada un d'ells per separat, fins el dia 20 de maig pròxim, en la consergeria de la Societat.

Reus 28 d'abril de 1917.—El secretari, Antoni Calbó.

Tractament de la **sifilis** per l'aplicació **indolora** del

606

i diagnòstic de dita enfermetat per l'anàlisi de la sang (Dr. Wassermann)
Dr. A. FRIAS.—Arraval baix de Jesús, núm. 33.—CONSULTA DE 3 A 4

Sense aquesta marca

l'aparell **NO** és un
GRAMÓFON
— CATALEGS GRATIS —

Companyia del Gramófon - SOCIETAT ANÓNIMA ESPANYOLA

Èxit colosal dels célebres artistes
TITTA RUFO I CARUSSO
en discs marca **GRAMÓFONO**

De venda: **R. PERPIÑÀ** - Carrer Major, 22
Despatx: 24, pral. - **REUS**

Dipòsit de Reloisteria. - Relotges de butxaca i Despertadors des de 2'90 pessetes.

Ferrocarrils

Servei de trens que reigeix
des de ler. de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA	
Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m	
» Vilafranca; » 9'38	
» 7'25 » » 9'23 e	
» 8'49 » » 13'27 m	
» 14'13 » » 17'42 c	
» 17'16 » Vilanova » 21'44 o	
» Vilafranca » 20'37	
» 21'25 » » 23'28 r	

DE BARCELONA A REUS	
Surt 5'26 (trasb. Roda); arriba 9'23 m	
» 8'33 » » 10'36 r	
» 9'20 » » 12'47 c	
» 13'00 » » 16'15 o	
» 15'23 » » 19'24 m	
» 19'49 » » 21'53 e	

DE REUS A TARRAGONA	
» 12'54 » » 13'24	
» 9'56 » » 10'30 m	
» 14'30 » » 15'00 m	
» 18'80 » » 18'35 e	
» 20'50 » » 21'34 m	

DE TARRAGONA A REUS	
Surt 7'35 arriba 8'10 e	
» 12'17 » » 12'45 m	
» 16'35 » » 17'14 m	
» 19'25 » » 20'03 m	

DE REUS A FALSET I MORA	
Surt 7'17 surt 9'27 arriba 10'37 m	
» 10'41 » 11'19 » 11'14 r	
» 13'17 » 14'24 » 14'58 c	
» 16'30 » 18'57 » 19'47 m	
» 19'49 » 21'11 » 21'47 m	
» 22'01 » » 23'05 e	

DE MORA I FALSET A REUS	
Surt 6'13 arriba 7'17 e	
» 6'30 surt 7'42 » 8'39 m	
» 7'01 » 8'43 » 10'19 m	
» 12'17 » 13'11 » 14'03 e	
» 17'27 » 19'12 » 20'59 m	
» 20'14 » 20'48 » 21'20 m	

DE REUS A LLEIDA	
Surt 8'22 arriba 11'22 c	
» 13'35 » » 20'50 m	
» 17'59 » » 22'13 m	
» 20'30 » » 0'22 m	

DE LLEIDA A REUS	
Surt 5'30 arriba 9'46 m	
» 8'29 » » 12'29 m	
» 11'56 » » 20'17	
» 15 » » 17'58 c	

LÍNIA DE VALÈNCIA
Surten de Salou per a València
6'11—(fins a Benicarló)—9'18—11'15—
17'07—(fins a Benicarló)—0'02.
Arriben a Salou de València
4'19—9'17—(procedent de Benicarló)—
15'45—18'38.

Gran Servei de Carruatges

De Montroig a Reus i viceversa

SORTIDES	
MONTROIG	REUS
5 i mitja	7
9 i mitja	9 i mitja
12 i mitja	15 i mitja
17 i mitja	17 i mitja
PUNTS DE PARADA:	
A Montroig, Casa Sabatè.	
A Reus, Carrer de Sant Joan, Guarnicioneria den Baldrich.	
Dit servei començarà el 1 març de 1917	

AVIS als trencats i al públic en general

Cansat de tolerar per més temps, les grosseries que el meu incorrecte contrincant publica en la revista setmanal «Heraldo de Cataluña» des del seu primer nombre, me veig obligat a posar al descobert la petulancia que emplea dit fulano, ja que per a defensar-se no repara en emplear medis renyits amb la decència i la justícia.

Aquest senyor que sols ha sigut un simple dependent meu, s'esvaeix dient que portà la direcció del meu establiment per espai de 14 anys, ofenent a la veritat doncs de sobres sab ell que a casa meua no hi hagut mai altra direcció que la meua, lo que sí és cert és que a causa d'una greu enfermetat que m'impossibilità estar al davant dels meus negocis un any escàs, vaig confiar al mentat subjecte la direcció del meu establiment, de quina gestió hi hauria molt que parlar.

A l'enterar-se el mentat individu de la resposta que dono al seu anunci, amb el que jo publico en els demés diaris locals, ha volgut donar una prova més de la seva incorrecció, afegint una nota final, tergiversant els fets i faltant una vegada més a l'octau manament, amb una frescura sens parió, a la que jo avantposo el més absolut desprecí.

JOSEP PUJOL. - Cirurgia

Especialista en la curació de les hernies (trencats) amb 30 anys de pràctica entre la casa Clausolles, de Barcelona, i el meu establiment de Reus

Braguers de totes classes, lo més pràctic i modern per a la curació o contenció de les hernies per cròniques i rebelds que siguin, des de 3 pessetes a 125.

Feges hipogàstriques o ventrals, tirants omoplàstics.

Gran assortit en ulleres i gafes per a miopes i vista cansada.

Binocles teatre i campanya i tot lo concernent al ram d'òptica, cirurgia i ortopedia.

NOTA.—No equivocar aquest antic i acreditat establiment «LA CRUZ ROJA» dirigit per persona competent i amb títol professional, amb altre d'igual article que hi ha en el mateix carrer, que amb el fi de despistar a la meua clientela i per a millor aprofitar-se del crèdit que gaudeix casa meua, s'ha establert prop de la mateixa.

“LA CRUZ ROJA” (CASA FUNDADA EN 1896)

MONTEROLS, 18
(Al costat del fabricant de gorres D. Isidro Pons)

Gran Café Restaurant de Salou

(SITUAT DAVANT L'ESTACIÓ DEL TRAMVIA)

Servei esmeradíssim: Coberts i a la carta: Preus econòmics

Se lloguen habitacions amb tot el confort desitjable, a preus reduïts.

Joan Massó Veciana, cuiner

Obertura el Primer de Maig

XOCOLATA GARCIA

L'absoluta puresa dels seus components
acrediten que és la millor

FÀBRICA i DESPATX: carrer Castelar, 12-Reus

CAFÉS DE LES MILLORS PROCEDENCIES, TORRAT DIARIAMENT

Sidral TEIXIDO

NOM PATENTAT
PREMIAT AMB MEDALLA D'OR

¿Voleu apagar la sed?
¿Voleu menjar a gust?
¿Voleu digerir bé?

PRENEU SIDRAL “TEIXIDO”

REFRESCANT, APERITIU i DIGESTIU

El SIDRAL TEIXIDO és indispensable als estiuiejants, excursionistes i caçadors perquè evita les infeccions purificant l'aigua.

Exigiu-lo en els Cafés, Bars i Drogueries.

Unic representant a Reus: D. GAIETA VIRGILI, Plaça de Prim, núm. 3

BAR ESQUELLA

AVIS IMPORTANT. Com sigui que el merescut èxit alcançat pel Sidral TEIXIDO ha fet sorgir explotadors que expendeixen un granulat similar enganyant així al públic, se recomana als consumidors que no's deixin sorprendre en la seva bona fe.

Tot granulat que no vagi envasat, o no se serveixi amb els aparells exclusius del laboratori del SIDRAL TEIXIDO son productes similars que el públic deu rebutjar per il·legítims.

Màquines d'escriure

Smith Premier n.º 10

Completament noves
::: garantides :::

Ultima paraula en màquines d'escriure. El model núm. 10 és l'admiració del món enter. La màquina SMITH PREMIER núm. 10 és la única que's garantitza per deu anys. Qui sigui un bon defensor dels seus interessos, no adquirirà cap màquina d'escriure, sens abans pendre a prova la SMITH PREMIER N.º 10, visible.

AGENT UNIC per a la venda a REUS
FRANCESC FUSTÉ, St. Llorenç, 1, 2.º, Tel. 275

Accessoris i cintes per a màquines de tots els sistemes.—Màquines d'escriure d'altres marques reconstruïdes i aparentment noves A QUALESVOL PREU

TELEGRAMMES

EL CAP DEL GOVERN

Preguntat el senyor García Prieto sobre qui tindria raó, si el senyor Villanueva al dir que les Corts celebrarien com a màxim 20 sessions o el senyor Alba que diu que serà llarga, la legislatura, contestà que no's pot saber el temps que estaran obertes per no estar ultimad el plan parlamentari.

Afegí que de totes maneres pot assegurar-se que la legislatura serà curta en atenció a les circumstancies.

Se l'interrogà també sobre el fonament dels rumors que circulen aprop d'haber-se concertat la pau entre Alemanya i Austria i Rússia i manifestà el president que d'això no'n tenia cap notícia oficial i que solzament sabia lo que deien els periòdics estrangers i nacionals.

Terminà dient el senyor García Prieto que demà no despatxará amb el rei, per tindre que assistir aquest a les maniobres militars.

EL CONSELL DE PROTECCIÓ A L'INDUSTRIA NACIDNAL

Com conseqüència d'una conferencia celebrada entre els senyors García Prieto i Alba, en breu se reformarà el Consell de protecció a l'industria nacional en relació amb la nova llei de protecció a les industries.

El nomenament de president seguirá essent facultat del Govern.

Aquest té acordat que continú al front de dit Consell el senyor Sánchez Toca.

PARLANT AMB EN BURELL

El ministre de la Governació posá a la firma del rei una combinació de governadors.

Es firmá també un real decret destinant el Col·legi del Príncip Alfons a Col·legi de orfes de metges.

El senyor Burell, al donar compte de aquest decret, digué als periodistes que es deu al doctor Cortezo el que aquesta gran obra hagi arribat a bon terme.

Després el ministre digué que havia llegit en l'«A B C» que al prohibir els mitings de València i Barcelona se contradià amb lo que havia fet anteriorment en semblats ocasions.

Dec dir sobre això—afegí el senyor Burell—que tal prohibició obedi a la ne-

cessitat d'evitar que s'alterés l'ordre públic.

Prova d'això—segui dient el senyor Burell—que al dia següent de la prohibició d'aquells mitings se celebrá el dels Viveros, on don Melquiades Alvarez digué quant li vingué en gust sobre política internacional.

Ahir me consultá el governador de Jaén sobre lo que devia fer amb el miting en que devia parlar Barriobero, i jo li he contestat que sols devem atendre'ns a l'ordre públic.

Recordá el ministre que aquest Govern aixecá la suspensió de garanties i restablí la llibertat de la premsa.

Ara—digué—anirem a les Corts, on no provocarem, pero sí contestarem a les acusacions que se'ns dirigeixin.

En l'anterior Govern vaig procedir amb llealtat escrupulosa, com ara procedeixo.

Terminá sa conversació manifestant que ha conferenciat amb l'alcalde de Madrid per a anar a la supressió de l'impost sobre l'inquilinat.

CONFERENCIES COMENTADES

El president del Consell de ministres celebrá una llarga conferencia amb el ministre d'Estat.

Després celebrá altra, també llarga, amb el d'Hisenda.

Aquestes conferencies han sigut molt comentades.

També es comenten les que anit celebrá el senyor García Prieto amb els senyors Alba i Villanueva.

ESPECTACLES

Teatre Fortuny
GRAN COMPANYIA D'ÓPERA
de la que'n formen part
Beria JULLIAN i August SCAMPINI

Gran funció per a avui.—El tercer acte de «La Gioconda», i l'òpera del mestre Vives «Maruxa».

A les nou.
Sala Reus
Grans sessions de cine per a avui.
Preus i hores de costum.

Kursaal
Grans sessions de cine per a avui.
Preus i hores de costum.
Imp. Sanjuán Germáns.—Reus

EICAS MÉS SENZILL DE TOS;

el refredat més simple; queisevol lleugera inflamació, més que afeccions transitories constitueixen un perill serio i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÓNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antissèptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratòries són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir prompts i satisfactoris resultats.

Calma la tos rapidament, estava el pit, descarrega els pulmons i fan desaparèixer tot seguit la fatiga que oprimia y dificultava la respiració.

ES VENEN A DOS RALS CAPSA.

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

riquíssima aigua de taula

Exigiu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és lleugera, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estómac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capsos de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes,
UN PAQUET SOLT: 10 CÈNTIMS.

EL RECONSTITUENT MILLOR

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Enofosforina Serra

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFA el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'im-potent.

FARMACIA SERRA - Arraval de Santa Agna, número 80 - REUS

GUARNICIONERIA DE VICENS FIOU

Variat assortit de TARTANES

: i guarniments nous i usats :

Especialitat en veles i marquesines

: per a fatxades i balcones : : :

ARRAVAL DE STA. AGNA, 15.-REUS

(DAVANT DEL BAÑC DE REUS)

Abans de comprar cap trajo fixe-vos en els aparadors de la

Sastreria Queralt

La casa millor assortida de Reus

MONTEROLS, 35

Sabó CARAGOL

El millor per a rentar roba
50 CÈNTIMS PASTILLA

DEPÓSIT: Antiga Casa Coder, Plaça de la Constitució, 16

VENDA:

MAGÍ MARTÍ, Llovera, 41
MANUEL VIDAL, plaça de la Sang, 32
ANTON PORQUERAS, Font, 1
DANIEL BARRULL, Estrella, 2
SEBASTIÀ PAMIES, Sol, 13
ANGEL OFICIAL, plaça del Rei
PERE MARTI, Raseta de Sales, 12
JOAQUIM LLORENS, Plaça Castell.
TOMAS HORTONEDA, Portal de Jesús

DECORACIÓ - MOBLES

J. MONTAGUT

Carrer de la Presó, 4 REUS

DROGUERIA

de H. MARINÉ

Plaça de Prim REUS

Venda d'Espardenyes

DE TOTES CLASSES

Manuel Parisi

Carrer Jesús, REUS

Claudi Borrás

DENTISTA

Plaça Constitució, 13 REUS

L'Hidráulica Reusense

de EMILI AULÉS

Extens assortit en mosaics hídràulics
PREUS ECONÒMICS

Cami de Riudoms REUS

NON PLUS ULTRA

Trajos a preus inverossímils

La casa millor assortida en trajos per a menes

Portal de Jesús, 1.-REUS

Casa PUJOL

TRAJOS DE LLANA
DES DE 25 PESSETES

Monterols, 37 REUS

JOSEP SOLÉ

RECADER DE REUS A BARCELONA

BARCELONA
Bou de la Plaça Nova, 44
Passeig de Gràcia, 62 (Colmado)
Hospital, 4 (Estanc).

REUS
Güell i Mercader, (Hos-tales), 22, Cordereria
Arraval Santa Agna, 5

TINTORERIA de MANUEL CIBIACH

Se renta i tenyeix tota classe de roba. S'utilitza el planxat elèctric.

Gaianes, 7 REUS

COMODITAT I ELEGANCIA SOLIDESA

La Sabateria (Al Buen Gusto)

participa a la seva distingida clientela i al públic en general haver rebut les últimes novetats de la present temporada.

Especialitat en el calçat per a infants

No compreu sens abans visitar aquesta casa
Arraval Santa Agna, 19.-REUS

PREUS SENS COMPETENCIA

ECONOMIA